

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 04.12.1969, sp. zn. 6 Cz 57/69, ECLI:CZ:NS:1969:6.CZ.57.1969.1

Číslo: 71/1970

Právní věta: Prekluzivní (promlčecí) doba, jejímž uplynutím zaniká (se promlčuje) právo poškozeného člena jednotného zemědělského družstva na náhradu za ztrátu na výdělků v důsledku pracovního úrazu, běží ode dne, kdy se poškozený mohl dovědět při vynaložení potřebné péče, jakou částkou byla výroční členskou schůzí družstva stanovena odměna za pracovní jednotku v příslušném roce. K zániku (promlčení) práva na náhradu za ztrátu na výdělků v důsledku pracovního úrazu.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 04.12.1969

Spisová značka: 6 Cz 57/69

Číslo rozhodnutí: 71

Číslo sešitu: 7

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Člen družstva, Náhrada škody v pracovním právu, Prekluze, Promlčení

Předpisy: 65/1965 Sb. § 261

§ 262

§ 263

§ 278 66/1965 Sb. § 56

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 71/1970 sb. rozh.

Prekluzivní (promlčecí) doba, jejímž uplynutím zaniká (se promlčuje) právo poškozeného člena jednotného zemědělského družstva na náhradu za ztrátu na výdělků v důsledku pracovního úrazu, běží ode dne, kdy se poškozený mohl dovědět při vynaložení potřebné péče, jakou částkou byla výroční členskou schůzí družstva stanovena odměna za pracovní jednotku v příslušném roce.

K zániku (promlčení) práva na náhradu za ztrátu na výdělků v důsledku pracovního úrazu.

(Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 4. 12. 1969, [6 Cz 57/69](#).)

Okresní soud v Lounech uložil nejprve žalovanému (JZD v B.), aby zaplatil žalobci 6626,- Kčs s 3 % úrokem od 24. 2. 1965 jako náhradu za ztrátu výdělků po pracovním úrazu v době od 1. 1. 1962 do 31. 12. 1964.

Další žalobou (podanou dne 8. 2. 1967 u téhož okresního soudu) se domáhal žalobce náhrady za ztrátu na výdělků za rok 1966 ve výši 3813,60 Kčs s přísl.; v jednání dne 11. 4. 1967 rozšířil žalobce žalobu o dalších 9100,-Kčs (soud připustil rozšíření žaloby) představujících náhradu za ztrátu na výdělků v roce 1965.

Okresní soud v Lounech vyhověl žalobě zčásti rozsudkem z 21. 6. 1967, když uložil žalovanému, aby zaplatil žalobci za léta 1965 a 1966 částku 4138,- Kčs s přísl.; ohledně zbývajících částky byla žaloba zamítnuta. Krajský soud v Ústí nad Labem změnil rozsudkem z 10. 10. 1967 rozsudek okresního soudu tak, že zamítl žalobu na náhradu za ztrátu na výdělků v roce 1965 v částce 9100,- Kčs; jinak zrušil rozsudek okresního soudu a vrátil mu věc k dalšímu řízení. Své rozhodnutí odůvodnil krajský soud tím, že nárok žalobce na náhradu za ztrátu na výdělků v roce 1965 je prekludován; lhůta k uplatnění tohoto nároku běžela jen do 31. 12. 1966 (§ 263 a 278 odst. 2 zák. práce), ale žaloba byla podána až v dubnu 1967. V souvislosti s náhradou za ztrátu na výdělků za rok 1966 nepovažoval pak krajský soud se zřetelem na dosavadní výsledky řízení za dostatečné zjištění okresního soudu o tom, že si žalobce vydělal za rok 1966 částku 17 655,05 Kčs.

Dalším rozsudkem okresního soudu v Lounech z 27. 12. 1967 byl žalovaný zavázán zaplatit žalobci částku 3087,48 Kčs s 3 % úrokem ode dne doručení žaloby, tj. od 15. 2. 1967. Okresní soud vycházel hlavně z toho, že při dřevorubecké práci u lesního závodu v P. ani v práci u Státních silnic v Ž. či u Okresní správy silnic v P. nedocílil žalobce takové výše příjmů, jako před úrazem u žalovaného. A vzhledem k tomu, že nároky pracovníků na náhradu za ztrátu na výdělků za rok 1966 se podle názoru okresního soudu posuzují podle ustanovení zákoníku práce a prováděcího vl. nař. č. 66/1965 Sb. a žalovaný není družstvem s vyšší úrovní hospodaření (nepřešel na tzv. pevné peněžní odměňování), uvedl okresní soud, že se výše původního výdělků stanoví podle § 56 odst. 1 cit. vl. nař.

Krajský soud v Ústí nad Labem, který jednal o odvolání žalobce, dospěl k právnímu závěru, že nárok na náhradu za ztrátu na výdělků za dobu pracovní neschopnosti i za dobu po skončení pracovní neschopnosti je jediným jednotným nárokem, nikoli jen souhrnem dílčích nároků na náhradu za ztrátu na výdělků za určitá časová období (roční, měsíční apod.); pro tento nárok jako celek platí pak jediná promlčecí (podle předpisů platných před účinností zákoníka práce), případně prekluzivní (podle § 263 zák. práce) lhůta. Je-li uplatněna ve lhůtě jen část nároku (nárok na náhradu za ztrátu na výdělků jen za určité údobí), není tím zabráněno promlčení případně prekluzi zbývajících částí tohoto nároku. Podle ustanovení § 278 odst. 2 zák. práce se promlčecí doby, které počaly běžet před 1. 1. 1966, posuzují podle předpisů platných do dne účinnosti zákoníka práce. Stanoví-li však zákoník práce k uplatnění nároku lhůtu kratší než dřívější předpisy, končí lhůta nejpozději dnem 31. 12. 1966. Promlčecí doba pro celý nárok žalobce na náhradu za ztrátu na výdělků (tedy i jeho část představující náhradu za ztrátu na výdělků za rok 1966 počala běžet před 1. 1. 1966 a proto došlo k zániku uplatněného nároku ve smyslu § 278 odst. 2 zák. práce. Na základě tohoto právního závěru změnil krajský soud rozsudkem z 25. 4. 1968 rozsudek okresního soudu tak, že zamítl žalobu v celém rozsahu.

Nejvyšší soud rozhodl ke stížnosti pro porušení zákona podané generálním prokurátorem, že byl rozsudkem krajského soudu z 25. 4. 1968 porušen zákon a zrušil jej.

Z odůvodnění:

Nárok na náhradu za ztrátu na výdělků zanikne, nebyl-li uplatněn včas (§ 261 a 263 odst. 3 zák. práce). V takovém případě dochází k zániku celého nároku a oprávněný může později uplatnit jen nově vzniklý nárok, k jehož zániku nemohlo dojít proto, že dříve neexistoval; tak je tomu např., když se jako následek pracovního úrazu objeví později nová další újma na zdraví pracovníka, která vylučuje nebo snižuje jeho pracovní způsobilost (v důsledku toho vzniká pracovníkovi nová škoda ve formě ztráty na výdělků). Stejně bylo dříve nutno posuzovat i promlčení tohoto nároku podle

ustanovení zák. č. 150/1961 Sb. a zák. č. 30/1965 Sb. Byl-li však nárok uplatněn a bylo-li o něm (jmenovitě co do základu) rozhodnuto rozhodčím orgánem nebo soudem, pak již nemůže dojít ani k promlčení ani k zániku tohoto nároku jako takového; může se toliko měnit jeho rozsah pro podstatnou změnu poměrů (§ 202 zák. práce a § 163 o. s. ř.). Ovšem může dojít k promlčení nebo k zániku jednotlivých dílčích časově omezených nároků, jestliže bylo rozhodnutím rozhodčího orgánu nebo soudu rozhodnuto o nároku na náhradu za ztrátu na výdělků jen pro časově omezené údobí; v takovém případě činí prekluzivní lhůta ve smyslu § 263 odst. 1 zák. práce jeden rok a běží ode dne, kdy se poškozený dověděl o škodě a o tom, kdo za ni odpovídá (§ 263 odst. 3 zák. práce).

V této věci byl nárok žalobce na náhradu za ztrátu na výdělků zjištěn již rozsudkem okresního soudu v Lounech z 13. 6. 1966, avšak bylo o něm rozhodnuto toliko pro dobu do 31. 12. 1964; a protože bylo o nároku žalobce rozhodnuto jen pro časově omezené údobí, bylo tedy třeba, aby žalobce uplatnil své nároky na další údobí, tj. za dobu po 31. 12. 1964,

Při posuzování včasnosti uplatnění nároků žalobcem bylo na místě přihlížet k ustanovení § 56 vl. nař. č. 66/1965 Sb. (obdobně § 16 odst. 2 vyhl. č. 7/1962 Sb. a § 15 odst. 2 vyhl. č. 31/1965 Sb.), podle něhož je u člena jednotného zemědělského družstva, které nepřešlo na peněžité odměňování, základem pro zjištění průměrného výdělků před pracovním úrazem počet pracovních jednotek, které člen jednotného zemědělského družstva odpracoval v době, za kterou se vypočítává průměrný výdělek. Odměna za pracovní jednotku se stanoví každý rok ve výši odpovídající výši odměny za pracovní jednotku ostatních členů družstva. To znamená, že poškozený, který uplatňuje vůči jednotnému zemědělskému družstvu nárok na náhradu za ztrátu na výdělků, kterou utrpěl následkem pracovního úrazu při své činnosti v družstvu, může uplatňovat tento nárok teprve tehdy, je-li známa výše odměny za pracovní jednotku za uplynulý rok. A protože konečná výše odměny za pracovní jednotku je známa teprve po výroční členské schůzi družstva, počíná prekluzivní (promlčecí) doba běžet nejdříve ode dne konání výroční členské schůze družstva, prakticky ovšem teprve od doby, kdy se poškozený mohl při vynaložení potřebné péče dovědět, jakou částkou byla odměna za pracovní jednotku stanovena výroční členskou schůzí.

Z uvedeného vyplývá, že dílčí nárok žalobce na náhradu za ztrátu na výdělků za rok 1966 nemohl být žalobcem uplatněn před výroční členskou schůzí žalovaného, na které byla stanovena odměna za pracovní jednotku v roce 1966. To se nemohlo stát dříve než po skončení roku 1966, takže nemohlo dojít k prekluzi nároku žalobce na náhradu za ztrátu na výdělků za rok 1966 dnem 31. 12. 1966. Ustanovení § 278 odst. 2 zák. práce tu není použitelné, protože lhůta k uplatnění nároku nepočala běžet před 1. 1. 1966.

Podal-li žalobce žalobu na náhradu za ztrátu na výdělků za rok 1966 u okresního soudu v Lounech dne 8. 2. 1967, nezanikl jeho nárok, který nemohl být uplatněn dříve, než došlo ke stanovení odměny za pracovní jednotku v roce 1966 na výroční členské schůzi, která schvalovala hospodaření žalovaného za rok 1966; tato schůze se neuskutečnila pochopitelně dříve než v roce 1967.

Vycházel-li krajský soud v Ústí nad Labem z jiného právního názoru, porušil zákon v ustanoveních § 262 odst. 1, § 263 odst. 1 a 3, § 278 odst. 2 zák. práce a § 56 vl. nař. č. 66/1965 Sb.